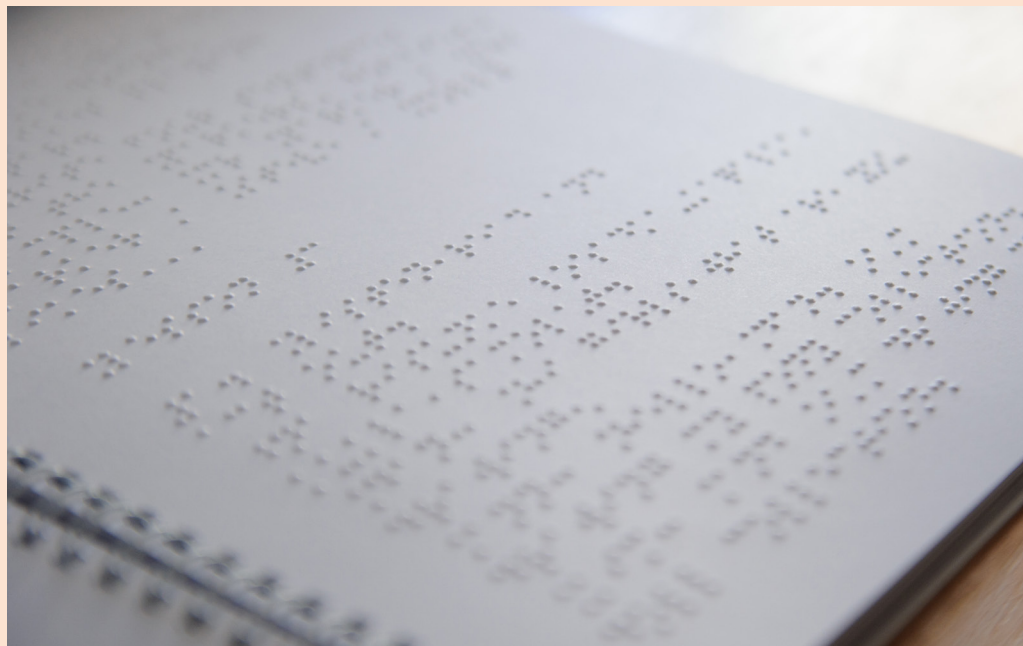

ЯК ЖИВУТЬ ЛЮДИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В ДОНЕЦЬКІЙ ТА ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ:

РЕЗУЛЬТАТИ SCORE

ЗМІСТ

ПРО SCORE	3
ПРО ПАРТНЕРІВ.....	4
ВИСНОВКИ	7
МЕТОДОЛОГІЯ ОПИТУВАННЯ	9
СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОРТРЕТ	10
ГРУПА ІНВАЛІДНОСТІ	12
БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ	15
ПСИХОСОЦІАЛЬНИЙ СТАН	21
МАРГІНАЛІЗАЦІЯ ТА НЕГАТИВНИЙ ДОСВІД.....	22
СТАВЛЕННЯ ДО ІНШИХ ГРУП У СУСПІЛЬСТВІ	25
ГРОМАДЯНСЬКІ ВІДНОСИНИ ТА ПОВЕДІНКА	27
ВРЯДУВАННЯ ТА НАДАННЯ ПОСЛУГ.....	29
ГЛОСАРІЙ.....	30

Індекс соціальної згуртованості та примирення (SCORE) для східної України — спільна ініціатива, що фінансується USAID в межах підтримки програми «Демократичне врядування у східній Україні», що впроваджується Центром сталого миру і демократичного розвитку (SeeD) у партнерстві з Програмою ООН із відновлення та розбудови миру.

Мета ініціативи SCORE — надати допомогу в розбудові миру національним і міжнародним зацікавленим сторонам. Вона забезпечує доказову базу для розробки політик і програм, які зміцнюють національну єдність та соціальну згуртованість, особливо у східній Україні, а також для відстеження прогресу в їхньому впровадженні.

SCORE — аналітичний інструмент, що застосовується щорічно та розроблений з метою покращити розуміння соціальної динаміки в Україні. Результати SCORE, представлені в цьому звіті, ґрунтуються на 9054 особистих інтерв'ю, проведених у вересні-листопаді 2019 року, в тому числі 619 на непідконтрольних уряду України територіях. Кількісні дані доповнюються консультаціями з зацікавленими сторонами та громадянами (більше інформації про стратегію збору даних та дизайн дослідження можна знайти в розділі «Методологія»).

SCORE було розроблено на Кіпрі спільними зусиллями SeeD та Програми співпраці та довіри ПРООН (ПРООН-АСТ) за фінансової підтримки USAID. SCORE вивчає два основні компоненти миру: примирення і соціальну згуртованість. Під примиренням мається на увазі гармонійне співіснування між групами, які раніше були залучені в певний конфлікт, а соціальна згуртованість — це якість співіснування людей та інституцій, що їх оточують. SCORE також розглядає компоненти миру, які стосуються конкретної культури та відрізняються в різних контекстах, оскільки вони допомагають побудувати повне та якісне розуміння соціальної, політичної й економічної динаміки.

Для отримання додаткової інформації про методологію SCORE та перегляду результатів для східної України відвідайте сайт use.scoreforpeace.org

Центр сталого миру та демократичного розвитку співпрацює з міжнародними організаціями з питань розвитку, урядами та лідерами громадянського суспільства для розробки та здійснення стратегій розвитку мирних, інклюзивних і стійких суспільств, що ґрунтуються на фактичних даних та орієнтуються на інтереси людей. Працюючи в Європі, на Близькому Сході, в Африці й Азії, SeeD надає рекомендації щодо політики соціальних перетворень, які базуються на стратегіях залучення громадян та емпіричному розумінні поведінки окремих осіб, груп і спільнот. Підхід SeeD фокусується на розумінні глибинних причин соціальних проблем шляхом розробки науково обґрунтованої теорії змін, яка проходить емпіричну перевірку.

USAID — провідна світова агенція міжнародного розвитку, яка безпосередньо долучається до численних проєктів розвитку. USAID співпрацює з Україною з 1992 року і вже надав їй допомогу на суму понад 3 мільярди доларів. Нинішні стратегічні пріоритети USAID включають зміцнення демократії та належного врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту на сході країни.

«Демократичне врядування у східній Україні» (DG East) — це п'ятирічний проєкт, спрямований на посилення довіри між громадянами й урядами у східній Україні та розбудову можливостей регіону, що надало б йому можливість очолити демократичні перетворення в Україні. «Демократичне врядування у східній Україні» прагне зміцнити зв'язок між громадянами та владою в східній Україні, заохочуючи належне врядування та інклюзивну громадянську ідентичність, збільшуючи взаємодію між громадянами та громадянським суспільством і сприяючи співпраці між урядом та громадянами, а також участі громадян у розвитку громад та прийнятті рішень на місцевому рівні.

Програма ООН із відновлення та розбудови миру займається реагуванням на пріоритетні потреби у східній Україні від початку збройного конфлікту навесні 2014 року. Ця програма спрямована на підтримку відновлення економіки та критичної інфраструктури в постраждалих від конфлікту громадах, підтримку здійснення реформи місцевого управління та децентралізації, реформи охорони здоров'я, а також на зміцнення громадської безпеки та соціальної згуртованості на підконтрольних уряду України територіях Донецької та Луганської областей та Запорізької області вздовж Азовського моря.

Програму ООН із відновлення та розбудови миру реалізують чотири агентства ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) і Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО).

Програму підтримують дванадцять міжнародних партнерів: Європейський Союз (ЄС), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Посольство США в Україні, а також уряди Данії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Швейцарії, Швеції та Японії.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО
АВТОРСТВО ТА ПОДЯКИ

<i>Автори</i>	Ільдар Газізуллін Дарина Солодова
<i>Дизайнерка</i>	Дар'я Стеценко
<i>Фото на обкладинці</i>	Олександр Симоненко / Віталій Шевелєв / ПРООН в Україні

Автори висловлюють особливу подяку за надання матеріалів та рецензування документа:

Ільке Даглі-Гастінгз
Андрію Дризі
Катерині Іващенко
Антону Тишковському
Стену Вейцману

Команда висловлює вдячність колегам з програми «Демократичне врядування у східній Україні», Програми ООН із відновлення та розбудови миру та Центру сталого миру та демократичного розвитку, а також представникам центральних та місцевих органів влади та громадських організацій, які взяли участь у консультаціях і надали цінну інформацію. Ми також висловлюємо вдячність Kantar Ukraine за їхню роботу зі збору даних на підконтрольних уряду України територіях Донецької та Луганської областей.

Ця публікація була підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу, урядів Данії, Швеції, Швейцарії та Нідерландів, а також USAID.

Думки, висновки та рекомендації, представлені в цьому документі, не обов'язково відповідають позиції USAID, Програми ООН із відновлення та розбудови миру або її партнерів.

Даний звіт представляє результати дослідження SCORE стосовно людей з інвалідністю, які становлять значну частку населення в східній Україні. Дана група є однією з найбільш ізольованих в суспільстві через обмежену інклюзивність міст, а також через пандемію COVID-19. Зменшення соціальних контактів у людей з інвалідністю (офлайн та онлайн) негативно впливає на їх психосоціальне благополуччя та здатність бути активними громадянами. У той же час серед людей з інвалідністю відносно більше громадських активістів, наприклад, людей, які активно займаються благодійною та волонтерською діяльністю. Збільшення доступності громадських послуг людям з інвалідністю та забезпечення їх залучення в процеси розвитку їх громад дозволить посилити соціальну згуртованість в регіоні. Так, наявність якісного доступу до інтернету та розвиток онлайн-освіти могли б поліпшити взаємодію людей з інвалідністю з державою та іншими громадянами.

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОРТРЕТ: ПЕРЕВАЖАННЯ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ І НЕВЕЛИКИЙ РОЗМІР СІМ'Ї

- Серед людей з інвалідністю більше¹ чоловіків і людей похилого віку, а також мешканців невеликих міст
- Люди з інвалідністю частіше проживають самотійно або спільно з ще одним членом родини.

¹ Тут і далі йдеться про порівняння з основною вибіркою в цілому по двох областях, якщо не вказано інше.

БІЛЬША СОЦІАЛЬНА ВРАЗЛИВІСТЬ

- Люди з інвалідністю почуваються в меншій безпеці від насильства в повсякденному житті та при вираженні своїх політичних поглядів.
- Рівень доходів людей з інвалідністю також нижчий і більшою мірою залежить від соціальних виплат.
- Серед людей з інвалідністю частіше спостерігаються симптоми депресії та тривожності, водночас вони мають вищий рівень емпатії.
- Люди з інвалідністю частіше відзначають випадки дискримінації за станом здоров'я.

МЕНША ВІДКРИТІСТЬ ДО ІНШИХ ГРУП

- Люди з інвалідністю менш толерантні до вразливих та маргіналізованих груп і менш терпимі до людей, що живуть в інших регіонах або мають інші політичні погляди.

ІЗОЛЬОВАНІСТЬ ВІД ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ

- Люди з інвалідністю рідше висловлюють бажання брати активну участь в житті суспільства і проявляють менший оптимізм з приводу майбутнього країни, але при цьому виявляють практично такий же рівень (фактичної) громадянської активності, як населення регіону в середньому.
- Люди з інвалідністю рідше отримують інформацію онлайн, ніж населення в цілому, при цьому частіше використовують традиційні медіа, такі як телебачення, газети та радіо.
- Люди з інвалідністю менше задоволені якістю основних послуг, особливо доступом до освіти, більш скептично ставляться до реформ, а також менше довіряють владі, відзначаючи її низьку підзвітність і високий рівень корупції.

МЕТОДОЛОГІЯ ОПИТУВАННЯ

Опитування «Індекс соціальної згуртованості і примирення для східної України» (SCORE) за 2019 рік включає 9054 особистих інтерв'ю з людьми, які проживають на підконтрольних уряду територіях Донецької та Луганської областей (3325 респондентів), непідконтрольних територіях (619) й уздовж лінії зіткнення (1810), а також додаткові інтерв'ю в 13 містах регіону, а також в 2 містах Запорізької області (3000), та інтерв'ю серед військових і ветеранів АТО / ООС (300).

ОСНОВНА ВИБІРКА

Опитування жителів Донецької та Луганської областей (на підконтрольних територіях) здійснила компанія Kantar Ukraine. Для побудови вибірки використовувалися дані про чисельність населення за 2018 рік. Ці дані репрезентативні за віком, статтю та типом населеного пункту для кожної області. Щоб опитати вибірку з 3325 респондентів (70% з Донецької області і 30% з Луганської області) в 311 населених пунктах, компанія використовувала метод САРІ (особисте інтерв'ю, проведене за допомогою планшетів). Інтерв'ю проводила з 16 вересня по 10 листопада 2019 року команда з 80 інтерв'юерів. Одне інтерв'ю в середньому займало 52 хвилини.

Якість польової роботи забезпечувалася за допомогою як вибірових перевірок на місці, так і подальшого контролю після завершення роботи. Перевірку здійснювали два зовнішні контролери якості, а також команда контролю якості дослідницької компанії. Крім того, була проведена геолокація приблизно 50% інтерв'ю в населених пунктах міського типу, а також щотижневий телефонний контроль 5% інтерв'ю. В цілому процедуру перевірки якості пройшло 23% вибірки.

ВИБІРКА ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Вибірка групи людей з інвалідністю сформована з тих респондентів, які були випадковим чином виявлені в ході проведення основного опитування. Були використані інтерв'ю 603 респондентів з різними групами інвалідності, які брали участь у дослідженні в рамках загального опитування в Донецькій і Луганській областях, а також в рамках збору інформації для двох додаткових бустерів² у 13 містах і вздовж лінії дотику (всього 7735 респондентів).

2 Бустер — додаткова вибірка для певної території чи підгрупи.

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОРТРЕТ

Люди з інвалідністю становлять численну групу: за даними Державної служби статистики, майже кожен десятий житель (включаючи дітей) підконтрольних уряду України територій Донецької та Луганської областей має інвалідність. Люди з інвалідністю (у віковій категорії 18+) складають 7% вибірки SCORE в цих областях, а їх розподіл в Донецькій і Луганській областях відповідає співвідношенню населення двох областей в загальній вибірці (70:30).

ТУТ І ДАЛІ:

Загальна вибірка (N=3325) — вибірка жителів Донецької та Луганської областей, репрезентативна за віком, статтю та типом населеного пункту для кожної області.

Люди з інвалідністю (N=603) — вибірка людей з інвалідністю, які були випадковим чином виявлені в ході проведення 7735 інтерв'ю для основного і додаткових опитувань, в тому числі бустер на лінії дотику і бустер для 13 міст в Донецькій і Луганській областях.

Аналіз показав, що людей з інвалідністю більше серед чоловіків, людей похилого віку, а також серед мешканців невеликих міст.

Діаграма 1.1 СТАТЬ, ВІК І МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ, %

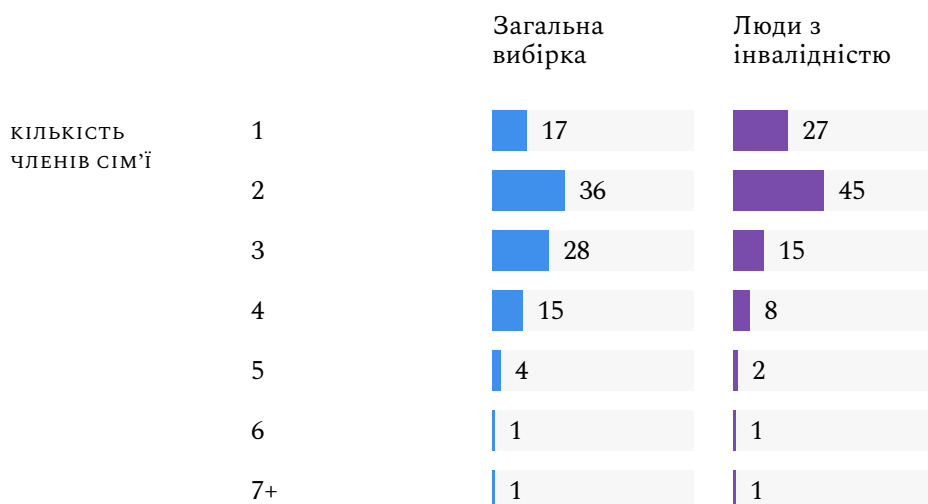
(Загальна вибірка, N=3325; люди з інвалідністю, N=603)

Люди з інвалідністю частіше проживають самотійно або спільно з ще одним членом родини (див. Діаграму 1.2).

Діаграма 1.2 РОЗМІР СІМ'Ї, %

(Загальна вибірка, N=3325; люди з інвалідністю, N=603)

ГРУПА ІНВАЛІДНОСТІ

Більш ніж половина респондентів мають третю групу інвалідності і близько 8% — першу групу³. Дані SCORE з розподілу людей за групами інвалідності в Донецькій і Луганській областях відповідають даним Державної служби статистики, за винятком третьої групи, яка менше представлена у вибірці SCORE (див. Діаграму 1.3).

Діаграма 1.3 РОЗПОДІЛ ЗА ГРУПАМИ ІНВАЛІДНОСТІ, %

ЛЮДИ З ІНВАЛІДНІСТЮ В ДОНЕЦЬКІЙ І ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТЯХ, ВІКОВА КАТЕГОРІЯ 18+

	Вибірка SCORE		Дані Державної служби статистики (N = 200907) ⁴	
	%	N	%	N
Група 1	8	46	8	16 073
Група 2	39	233	31	62 281
Група 3	54	324	61	122 553
Всього	100	603	100	200 907

3 До першої групи інвалідності як правило відносять осіб, які повністю втратили працездатність і вимагають постійної опіки, до другої — осіб, які здатні обслуговувати себе, але не можуть працювати в звичайних умовах, і до третьої — осіб, які можуть працювати в полегшених умовах.

4 Джерело: Збірник Державної служби статистики «Соціальний захист населення України у 2019 році», www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2020/zb/07/zb_szn_2019.pdf

Люди, які мають різні групи інвалідності, відрізняються за рядом показників, представлених в Індексі соціальної згуртованості (див. Діаграму 1.5). Люди з першою групою інвалідності мають помітно нижчі бали за більшістю показників, ніж люди з другою або третьою групою. І хоча такі результати можна пояснити обмеженнями, з якими стикаються представники різних груп інвалідності, можливий також ефект відносно малої вибірки (46 респондентів) для людей з першою групою інвалідності. Серед людей з першою групою інвалідності також значно більше людей похилого віку: 65% людей у віковій категорії 60+ в порівнянні з 46% в загальній вибірці (див. Діаграму 1.4). Фактор віку міг зумовити нижчі бали за рядом показників, — наприклад, у сфері громадянської активності. Серед людей з другою групою інвалідності також більше літніх людей у порівнянні з третьою групою. Бали за переважною більшістю показників, що формує індекс соціальної згуртованості, для другої та третьої груп практично не відрізняються (з глосарієм індикаторів можна ознайомитись за адресою use.scoreforpeace.org).

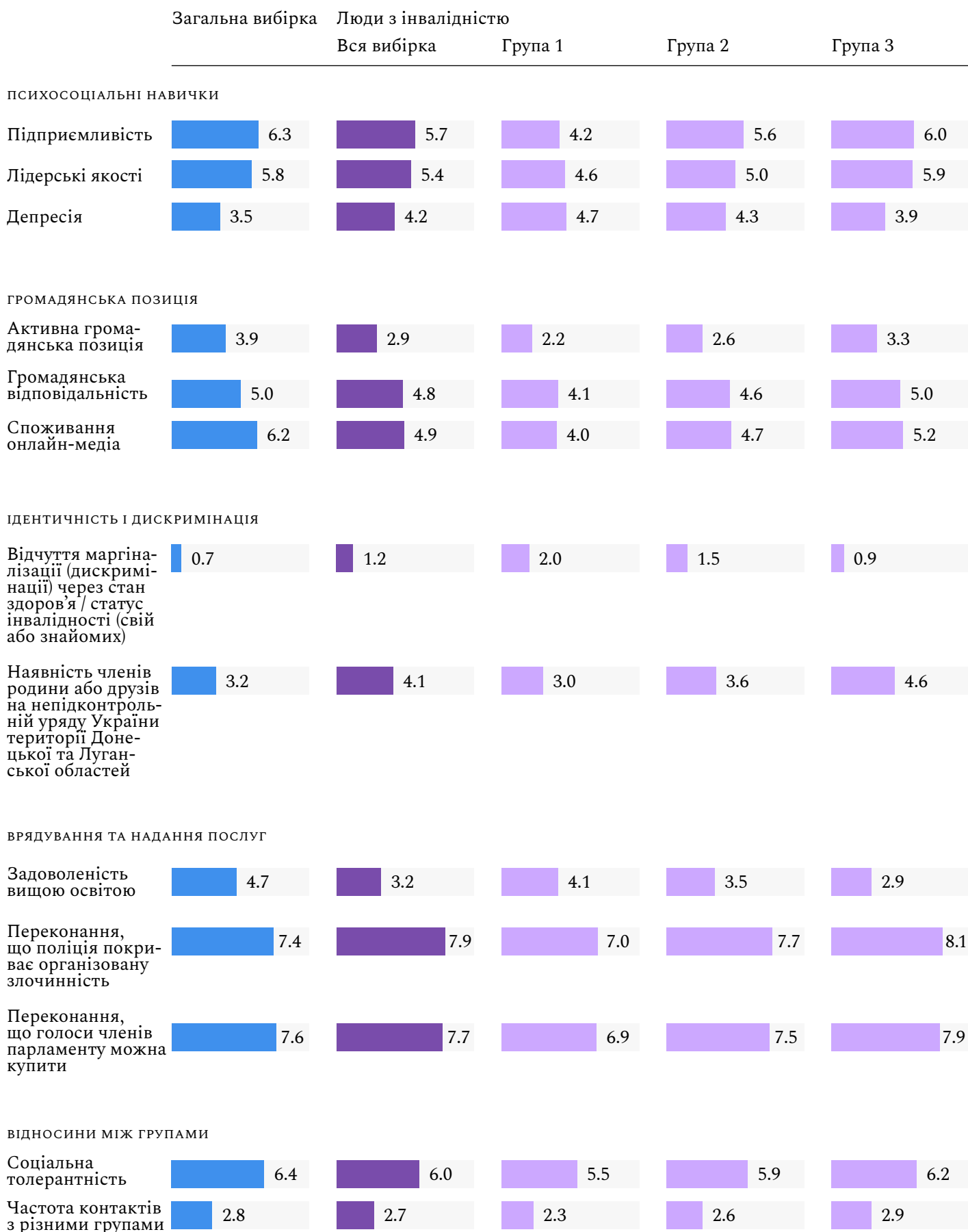
Діаграма 1.4 РОЗПОДІЛ
РЕСПОНДЕНТІВ ЗА СТАТТЮ
ТА ВІКОМ, %

(Люди з інвалідністю, N=603;
група 1, N=46; група 2, N=233; група 3, N=324)

Люди з інвалідністю				
	Вся вибірка	Група 1	Група 2	Група 3
Чоловіки	50	50	50	51
Жінки	50	50	50	49
18-35	6	4	6	6
36-59	48	30	44	54
60+	46	65	49	40

У діаграмі 1.5 наведені показники Індексу соціальної згуртованості, за якими значення відрізняються мінімум на 0.4 бала між усіма трьома групами. У діаграмі вказана вибірка таких показників за компонентами вертикальної соціальної згуртованості, тобто таких, які описують стосунки громадян з владою. У сфері горизонтальної згуртованості (відносини між різними групами в суспільстві) представники третьої групи інвалідності також мають відносно вищі бали з таких компонентів SCORE як соціальна близькість, толерантність і частота повсякденних контактів з представниками різних груп, виділених на основі політичних орієнтацій або території проживання.

Діаграма 1.5 ГРУПИ ІНВАЛІДНОСТІ: ВІДМІННОСТІ ЗА СКЛАДОВИМИ ІНДЕКСУ СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНOSTІ, БАЛИ, 0–10

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ

Люди з інвалідністю почуваються менш безпечно — як на фізичному (відчуття безпеки від насильства в повсякденному житті і віра в те, що поліція може захистити), так і на політичному (свобода висловлювати свої політичні погляди) рівні. Також люди з інвалідністю відчують себе більш вразливими у сфері охорони здоров'я, відзначаючи нижчий доступ до медичних послуг і ліків. Жінки почуваються в меншій безпеці, ніж чоловіки, за більшістю складових безпеки (див. Діаграму 2.1). На відчуття особистої, економічної та безпеки у сфері охорони здоров'я впливає вік: що старші люди з інвалідністю, то більш вразливо вони почуваються. Водночас відчуття політичної й екологічної безпеки майже не змінюється залежно від віку — тут бали майже однакові в усіх вікових групах.

Діаграма 2.1 БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ, БАЛИ, 0–10 (Загальна вибірка, N=3325; люди з інвалідністю, N=603)

ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ

Рівень економічної безпеки людей з інвалідністю не набагато нижчий, ніж в середньому в двох областях: 4.6 і 4.9 бала відповідно (див. Діаграму 2.1). Такі результати почасти можна пояснити тим, що індикатор за інтегральною оцінкою економічної безпеки включає питання про соціальний захист (див. Діаграму 2.2). Люди з інвалідністю очікувано частіше відзначають, що можуть розраховувати на отримання соціальних виплат. При цьому рівень доходів родин людей з інвалідністю істотно нижчий, ніж у середньому в регіоні (див. Діаграму 2.3). Так, майже половина респондентів віднесли себе до категорії домогосподарств, яким вистачає грошей на їжу, але вони не завжди можуть купити одяг.

Діаграма 2.2 ЙМОВІРНІСТЬ
ОТРИМАННЯ СОЦІАЛЬНИХ
ВИПЛАТ, %

Ви відчуваєте, що можете розраховувати на соціальні виплати (наприклад, допомогу у зв'язку з безробіттям, пенсію, якщо вам вони коли-небудь знадобляться?

(Загальна вибірка, N=3325; люди з інвалідністю, N=603)

	Загальна вибірка	Люди з інвалідністю
Зовсім ні	19	20
Мінімально	34	29
Деякою мірою	32	30
Сильно	12	20
Не знаю	3	1

Діаграма 2.3 ДОХОДИ В СІМ'І, %

Як би ви охарактеризували матеріальне становище вашої сім'ї?

(Загальна вибірка, N=3325; люди з інвалідністю, N=603)

	Загальна вибірка	Люди з інвалідністю
Нам не вистачає грошей навіть на їжу	13	23
У нас достатньо грошей на їжу, але ми не завжди можемо купити одяг	35	45
У нас завжди є гроші на їжу та одяг, але ми не завжди можемо дозволити собі побутову електроніку чи інші дорогі товари	44	27
У нас достатньо грошей на побутову електроніку чи інші дорогі товари, але ми не можемо дозволити собі машину або квартиру	7	5
Ми можемо дозволити собі машину або інші товари схожої вартості, якщо потрібно	1	1

Освіта частково пояснює меншу економічну захищеність людей з інвалідністю: серед них менше людей з вищою освітою (див. Діаграму 2.4).

Діаграма 2.4 РІВЕНЬ ОСВІТИ, %

(Загальна вибірка, N=3325; люди з інвалідністю, N=603)

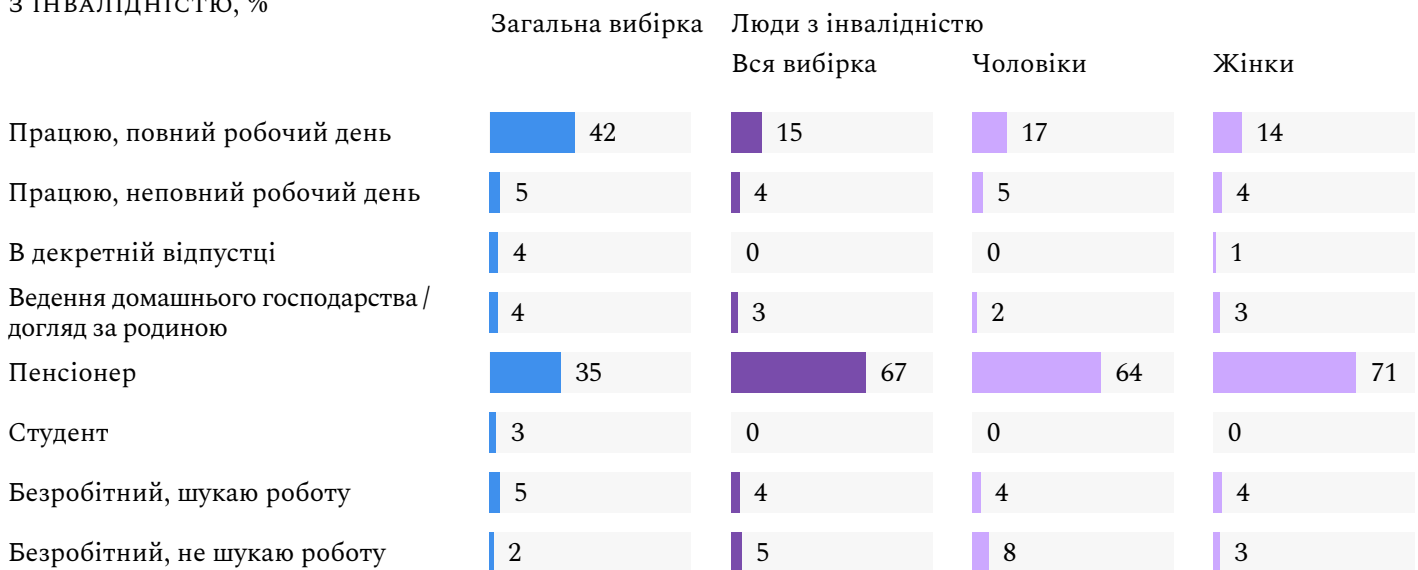

ЗАЙНЯТІСТЬ

Серед людей з інвалідністю рівень зайнятості набагато нижчий, ніж в цілому в регіоні, і становить 20% (в регіоні — 47%), а пенсіонери (в тому числі за віком і за інвалідністю) становлять найбільшу групу: 67% у порівнянні з 35% в цілому в регіоні. При цьому різниця в статусі зайнятості між чоловіками і жінками з інвалідністю не така значна, як для всього населення в двох областях.

Діаграма 2.5 СТАТУС ЗАЙНЯТОСТІ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ, %

(Люди з інвалідністю, N=603; в тому числі чоловіки, N=304; жінки, N=299;)

Люди з інвалідністю частіше працюють у сфері послуг, на технічних і вузькоспеціалізованих роботах, і набагато рідше — на заводі або фабриці, на відміну від усього населення, для якого промисловість — основний сектор для працевлаштування. Люди з інвалідністю рідше зайняті в офісній роботі, менеджменті та секторах з переважанням ручної праці.

Діаграма 2.6 СТРУКТУРА ЗАЙНЯТОСТІ, %

Назвіть, будь ласка, в якій сфері ви працюєте?

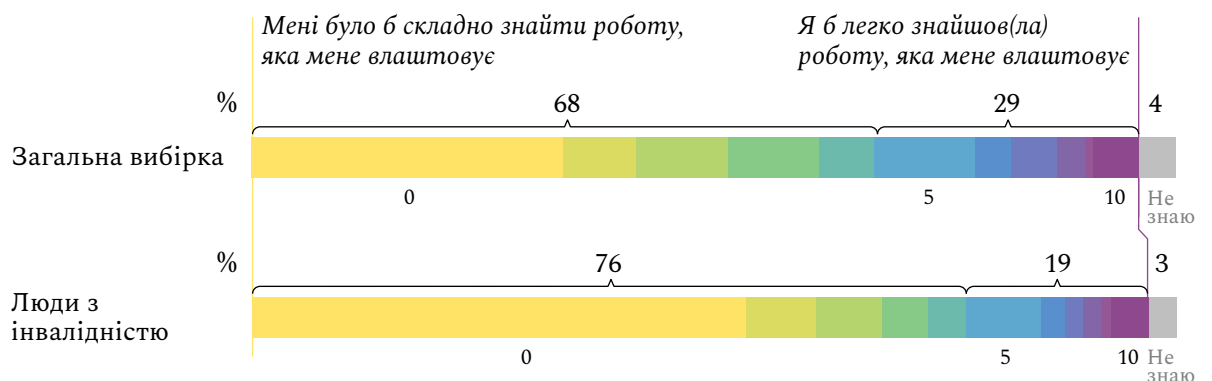
(Ті, хто мають роботу або знаходяться в декреті: Загальна вибірка, N=1681; люди з інвалідністю, N=122)

Людам з інвалідністю відносно складніше працевлаштуватися: близько 50% респондентів вважають, що їм буде дуже складно знайти роботу, якби вони її шукали, в порівнянні з 30% всіх респондентів у двох областях.

Діаграма 2.7 ЙМОВІРНІСТЬ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ, %

Наскільки складно було б знайти роботу в місці вашого проживання, якби ви її шукали? (Загальна вибірка, N=3325; люди з інвалідністю, N=603)

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРСПЕКТИВ

Люди з інвалідністю частіше схильні очікувати зростання цін і економічної нестабільності в майбутньому; при цьому їх оцінка поточної економічної ситуації майже не відрізняється від середнього в регіоні (див. Діаграму 2.8). Враховуючи більш низьку ймовірність працевлаштування та рівень громадянського оптимізму, можна казати про більш песимістичне ставлення до їх політичного, соціального та економічного майбутнього.

Діаграма 2.8 ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ, %

Говорячи про економічну ситуацію в вашому населеному пункті, наскільки ви згодні або не згодні з такими твердженнями?

(Загальна вибірка, N=3325; люди з інвалідністю, N=603)

Я очікую різке зростання цін в найближчі пару років

Дивлячись на нашу економіку, я готуюся до важких часів

Економіка та інвестиції в місці мого проживання постійно зростають

Частка людей з інвалідністю, які хочуть почати свій бізнес, майже така ж сама, як і в цілому серед респондентів у регіоні (близько 7%). Тих, хто однозначно не думає про такий варіант зайнятості, також більше (див. Діаграму 2.9).

Діаграма 2.9 НАМІР РОЗПОЧАТИ
ВЛАСНИЙ БІЗНЕС, %

Чи задумувалися ви про відкриття власного бізнесу в найближчий рік чи два?

ПСИХОСОЦІАЛЬНИЙ СТАН

Люди з інвалідністю демонструють більш вразливий психосоціальний стан: вони проявили відносно вищу тривожність і депресію, при цьому нижче оцінили власний психологічний добробут, тобто почуття бадьорості, спокою та мотивації робити те, що їм цікаво (див. Діаграму 3.1).

У людей з інвалідністю більш виражена здатність співпереживати (емпатія), що, відповідно, може частково пояснювати велику чутливість до негативних обставин. Люди з інвалідністю відносно нижче оцінюють свої навички, які могли б допомогти подолати негативний вплив зовнішнього середовища, наприклад, такі як підприємливість, управлінські та лідерські навички. Водночас бали за такими показниками як креативність, націленість на саморозвиток і стійкість до стресу загалом відповідають середнім результатам всього населення двох областей.

У жінок нижчі бали за показниками депресії, тривожності, добробуту та лідерських якостей. У жінок також відносно вища емпатія і низький рівень агресії.

У віковій групі 18–35 років показники вищі за всіма параметрами психосоціального стану (крім агресії та міцності сімейних відносин), що також характерно для даних основної вибірки.

Діаграма 3.1 ПСИХОСОЦІАЛЬНІ
ПОКАЗНИКИ, БАЛИ, 0–10

МАРГІНАЛІЗАЦІЯ та НЕГАТИВНИЙ ДОСВІД

МАРГІНАЛІЗАЦІЯ

Стан здоров'я / інвалідність — вид дискримінації, з яким частіше стикаються люди з інвалідністю, а також їхні друзі та члени родини (див. питання в Діаграмі 4.1). Близько 26% людей з інвалідністю відзначають випадки прояву дискримінації за цією ознакою (див. Діаграму 4.2). Масштаб дискримінації може бути занижений через широке охоплення питання (який включає близьке коло спілкування респондентів) або небажання визнавати наявність дискримінації (беручи до уваги нижчий рівень оцінки безпеки серед людей з інвалідністю).

Наявні відмінності за віковими категоріями: молоді люди (18–35 років) частіше стикаються з випадками дискримінації в цілому (або більш гостро їх переживають), особливо за такими ознаками як інвалідність / стан здоров'я, а також за політичними та релігійними поглядами. Представники категорії 60+ років частіше стикаються з дискримінацією за віком, а молодші — з дискримінацією, пов'язаною з освітою та рівнем доходу. Істотних відмінностей в оцінці дискримінації між чоловіками та жінками немає.

Діаграма 4.1 МАРГІНАЛІЗАЦІЯ, БАЛИ, 0–10

Як часто до вас, членів вашої родини та близьких друзів ставляться несправедливо через:

Діаграма 4.2 МАРГІНАЛІЗАЦІЯ ЧЕРЕЗ СТАН ЗДОРОВ'Я / ІНВАЛІДНІСТЬ, %

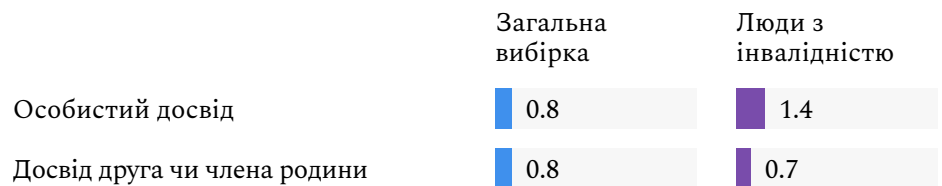
Як часто до вас, членів вашої родини та близьких друзів ставляться несправедливо через:

ДОСВІД НЕГАТИВНИХ ПОДІЙ

Люди з інвалідністю набагато частіше відзначають досвід негативних подій, ніж все населення у двох областях. При цьому відмінностей у відповідях про наявність такого досвіду серед друзів і членів сім'ї практично немає. Понад половина опитаних людей з інвалідністю відзначили, що були свідками бойових дій або артобстрілу: у них також більш частий досвід таких негативних подій як тортури, вбивства і руйнування будинку (див. Діаграму 4.4). Це може бути пов'язано з вищою часткою людей з інвалідністю, які живуть поблизу лінії дотику на підконтрольній уряду України території.

Діаграма 4.3 ДОСВІД НЕГАТИВНИХ ПОДІЙ, БАЛИ, 0–10

Діаграма 4.4 ДОСВІД НЕГАТИВНИХ ПОДІЙ, %

Скажіть, будь ласка, потрапляли ви в такі ситуації?
(Загальна вибірка, N=3325; люди з інвалідністю, N=603)

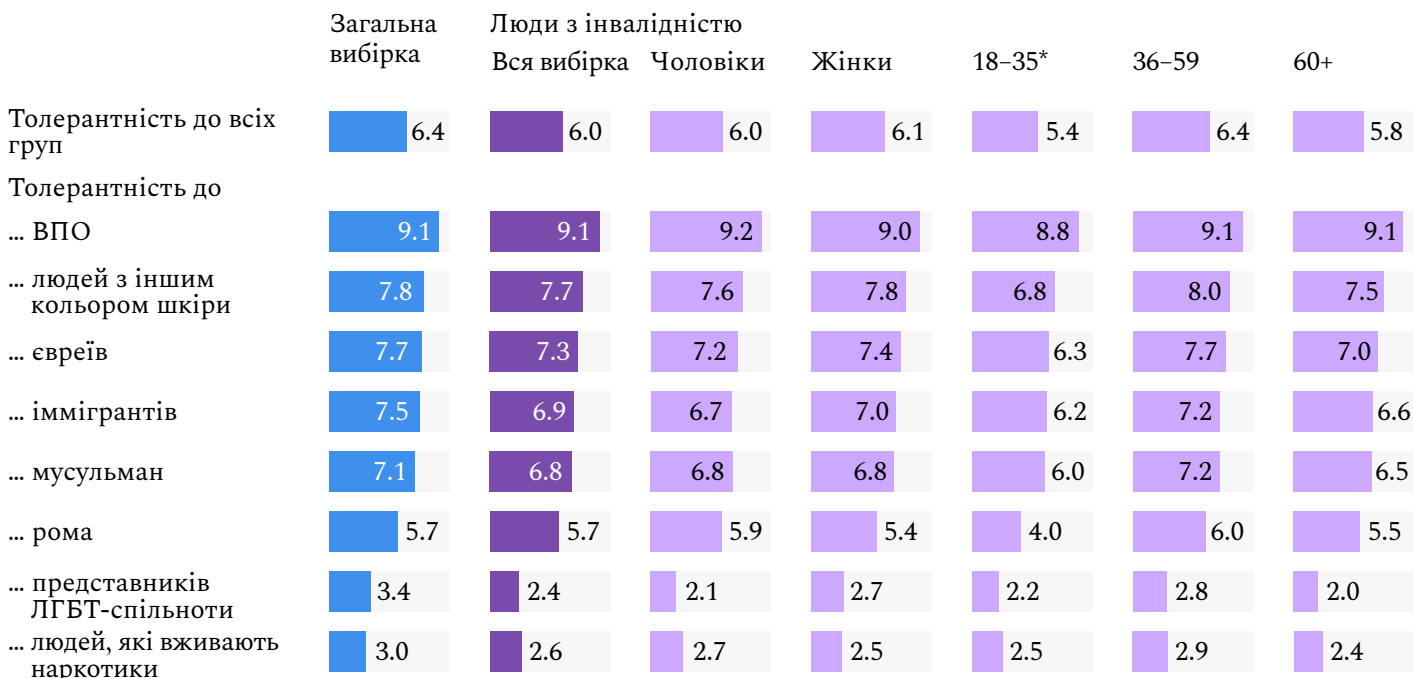

СТАВЛЕННЯ до ІНШИХ ГРУП у СУСПІЛЬСТВІ

СОЦІАЛЬНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ

Ставлення людей з інвалідністю до різних національних меншин і маргіналізованих груп в цілому відповідає даним всієї вибірки. При цьому, люди з інвалідністю відносно менш толерантні до більшості груп (див. Діаграму 5.1). Чоловіки менш толерантні, ніж жінки, до ЛГБТ-спільноти, але більш толерантні до ромської спільноти, що відповідає даним для населення в регіоні.

Діаграма 5.1 РІВЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ
ТОЛЕРАНТНОСТІ, БАЛИ, 0–10

* Кількість респондентів у цій групі (N=36) недостатня для якісного аналізу

ВПЕВНЕНІСТЬ У ГОТОВНОСТІ ДО ДІАЛОГУ

Люди з інвалідністю менш упевнені в тому, що представники більшості груп зі списку SCORE, таких як люди, що живуть в інших регіонах або мають інші політичні погляди, готові прислухатись (див. Діаграму 5.2). Особливо це стосується груп на різних сторонах політичного спектра, наприклад, таких як «люди з проєвропейською орієнтацією» і «люди з проросійською орієнтацією», а також людей, які живуть в інших регіонах країни.

Діаграма 5.2 ВПЕВНЕНІСТЬ, ЩО
ПРЕДСТАВНИКИ РІЗНИХ ГРУП
ГОТОВІ СЛУХАТИ, БАЛИ, 0–10

ГРОМАДЯНСЬКІ ВІДНОСИНИ та ПОВЕДІНКА

Хоча люди з інвалідністю рідше заявляють про бажання займати активну позицію в суспільстві, фактичний рівень громадянської активності в цілому (за повідомленнями респондентів) майже не відрізняється від середнього в регіоні (див. Діаграму 6.1). При цьому серед людей з інвалідністю дещо більше тих, хто взагалі не беруть участі в громадських заходах (за винятком виборів), і тих, хто заявляє про дуже часту участь у громадських заходах (за винятком заходів, організованих владою). Таким чином, з одного боку, люди з інвалідністю відносно більше ізольовані від суспільного життя, з іншого, серед них також відносно більше громадських активістів.

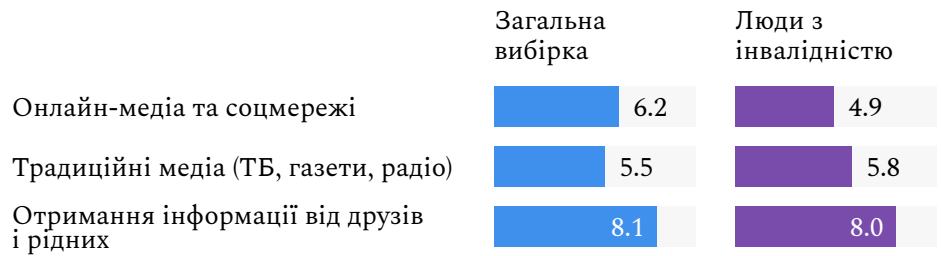
Люди з інвалідністю також набагато менше вірять в те, що звичайні громадяни можуть вплинути на ситуацію, мають сильнішу ностальгію за СРСР і менш схильні до міграції.

Діаграма 6.1 ГРОМАДЯНСЬКА
ПОВЕДІНКА, БАЛИ, 0–10

Люди з інвалідністю набагато рідше отримують новини з онлайн-медіа, що може бути пов'язано з тим, що у вибірці менше молоді в порівнянні з основною вибіркою, і мешканці великих міст (де кращий доступ до інтернету) серед них менше представлені. Люди з інвалідністю також рідше підписують електронні петиції і пишуть пости на соціально-політичну тематику в мережі. При цьому споживання традиційних медіа (насамперед ТБ) у людей з інвалідністю вище, ніж серед населення двох областей.

Діаграма 6.2 СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ, БАЛИ, 0–10

ВРЯДУВАННЯ та НАДАННЯ ПОСЛУГ

Люди з інвалідністю менш задоволені якістю основних послуг і частіше, ніж населення в цілому, відзначають їхню відсутність у місці свого проживання. Найбільша різниця в результатах між двома групами спостерігається насамперед у сферах вищої освіти, правосуддя, адміністративних послуг і громадського транспорту. Оцінка якості комунальних і соціальних послуг не відрізняється від середньої в регіоні (див. Діаграму 7.1).

Діаграма 7.1 ЗАДОВОЛЕНІСТЬ ПОСЛУГАМИ, БАЛИ, 0–10

(Загальна вибірка, N = 3325; люди з інвалідністю, N = 603)

Для людей з інвалідністю характерне більш скептичне ставлення до реформ: вони висловлюють нижчу підтримку всіх реформ, ніж загальна вибірка, включаючи реформу охорони здоров'я (див. Діаграму 7.2). Люди з інвалідністю менше впевнені в тому, що влада підзвітна громадянам, і проявляють менше довіри як до центральних, так і до місцевих органів влади. При цьому рівень довіри до неурядових організацій і української армії серед людей з інвалідністю практично не відрізняється від середнього в регіоні.

Діаграма 7.2 ПІДТРИМКА РЕФОРМ І ДОВІРА ДО ВЛАДИ, БАЛИ, 0–10

Люди з інвалідністю частіше говорять про корупцію в поліції та судах та рідше - про корупцію серед місцевої влади.

Діаграма 7.3 СПРИЙНЯТТЯ КОРУПЦІЇ, БАЛИ, 0–10*

* Дані надані за тими компонентами індексу рівня сприйняття корупції, де різниця в балах із загальною вибіркою перевищує 0.4.

ГЛОСАРІЙ

Будь ласка, перегляньте за адресою use.scoreforpeace.org/en/use